

RAZISKOVALNA NALOGA

Pod okriljem Svetega Tomaža

AVTORICE:

Maja JAKOB 8. razred 9-letke
Ina MAJER 8. razred 9-letke
Sara ŽELEZNIK 8.razred 9-letke

OSNOVNA ŠOLA LJUBEČNA

marec, 2005

MENTORICA: Monika Kaluža, prof.

KAZALO

POVZETEK	3
ZAHVALA	4
1 UVOD.....	5
1.1 NAMEN RAZISKOVALNE NALOGE.....	6
1.2 METODOLOGIJA DELA.....	7
2 RAZISKOVALNO DELO.....	9
2.1 ANKETA	9
2.2 REZULTATI ANKETE.....	11
2.3 OPIS KROŽNE POTI NA TOMAŽA NAD VOJNIKOM.....	15
2.4 ZNAMENITOSTI NA POTI.....	20
2.4.1 Malejeva (Fidlerjeva) zidanica.....	20
2.4.2 Tomaž in njegova zgodovina.....	21
2.4.3 Ofentavškova zidanica.....	26
2.4.4 Huda luknja.....	28
2.4.5 Kožuhova kapela.....	29
3 ZAKLJUČEK.....	30
4 LITERATURA.....	32
4.1 PISNI VIRI.....	32
4.2 USTNI VIRI.....	33

POVZETEK

Naša dediščina je tako izjemno bogata in raznovrstna, da bi bilo škoda, če je ne bi pokazali še drugim. Tudi naš kraj skriva marsikaj zanimivega.

Cilj naše naloge je bil, da bi postal Tomaž nad Vojnikom znana pohodniška točka, na katero bi se povzpeli po naši načrtani krožni poti. Želele smo, da bi obiskovalci na tej poti videli in spoznali zgodovinskimi znamenitostmi, ki se skrivajo okoli hriba.

Za dosego cilja smo najprej analizirale rezultate ankete, s katero smo želele izvedeti, ali krajanje Ljubečne radi hodijo v hribe, ali so že obiskali Tomaža nad Vojnikom in ali so seznanjeni z njegovo zgodovino. Želele smo tudi izvedeti, ali anketirani poznajo še kakšno znamenitost, ki se skriva v neposredni bližini hriba.

Nato smo načrtale našo krožno pot.

V knjižnici, v Zgodovinskem arhivu Celje, v Zgodovinskem škofijskem uradu v Mariboru ter na Teološki fakulteti v Ljubljani smo poiskale podatke o vojniškem gradu ter hribu. Obiskale smo tudi krajanje, ki živijo v neposredni bližini hriba, ali so z njim povezani na kakršen koli drug način in bi nemara vedeli še kaj o njem.

Skoraj vse skrivnosti in lepote, ki jih Sv. Tomaž skriva pod svojim okriljem, so na koncu pokukale na plan. O njih smo izvedele marsikaj zanimivega. Tako sam grad, kot tudi ostale zanimivosti zaslužijo promocijo in ogled. Zato ste vabljeni, da preberete našo nalogo in obiščete predstavljeno pot.

ZAHVALA

Latinski pregovor pravi: »Zgodovina je učiteljica življenja«.

Z raziskovanjem in izdelavo naloge, ki je pred vami, smo se marsikaj novega naučile. Vendar bi brez nekaterih ljudi, ki so nam pri raziskovalnem delu pomagali in nas spodbujali, le težko končale delo.

Najprej bi se rade zahvalile naši mentorici gospe Moniki Kaluža, ki nam je pomagala in nas spodbujala skozi naše raziskovalno delo. Zahvalile bi se rade tudi našim staršem, ki so verjeli v nas in nas prav tako spodbujali.

Zahvala velja tudi vsem krajanom, ki živijo v neposredni bližini hriba, ali so z njim povezani na kakršen koli drug način: gospodu Ofentavšku, gospodu Tanšku, ki sta nam pomagala s svojim znanjem o preteklosti Tomaža, vojniškega gradu, cerkve Sv. Tomaža ter Hude luknje; gospe Romani Fidler bi se zahvalile, ker nam je dovolila vstopiti v njihovo zidanico, da smo si ogledale sliko vojniškega gradu in omogočila, da jo sedaj lahko vidijo še ostali – v naši nalogi.

Hvala tudi gospe Ilariji Montanar iz Škofijskega arhiva Maribor, ki nam je s posredovanjem pisne literature pomagala pri podrobnejšem odkrivanju zgodovine vojniškega gradu in njegovih lastnikov.

1 UVOD

Smo Maja, Ina in Sara, učenke 8. razreda devetletke. Zelo smo navdušene nad raziskovalnimi nalogami, ker se z vsako izdelano nalogo naše znanje večja. Prav zaradi tega smo se že drugič odločile, da bomo naredile raziskovalno nalogo s pomočjo naše mentorice Monike Kaluža.

Lansko leto je bilo leto športa. Ker se v današnjem času ljudje vse premalo gibamo, smo se odločile, da v nalogi predstavimo in opišemo krožno, pohodno in hkrati razgledno pot iz Ljubecne na nam najbližji in najvišji hrib Tomaž nad Vojnikom in vse zgodovinske znamenitosti na tej poti. Kajti poznavanje zgodovine omogoča razumevanje sedanjosti in nam istočasno omogoča videnje v prihodnost.

Sveti Tomaž je kot apostol pomemben svetnik in tak živi tudi v ljudski zavesti. V evangeliju nastopi po Kristusovem vstajenju kot človek, ki ne verjame na besedo. V ljudski predstavi živi Sveti Tomaž kot »neverni (nejeverni) Tomaž«.

Ampak ne bodite nejeverni tudi vi. Sprehodite se po omenjeni poti. Videli boste, da se pod okriljem Sv. Tomaža skriva marsikaj zanimivega in vam še neznanega.

1. 1 NAMEN RAZISKOVALNE NALOGE

Za razvoj turizma v nekem kraju so zelo pomembne naravne danosti in družbeni pogoji, ki jih ustvari človek. Že od nekdaj pa ljudi najbolj privlači zgodovina in njene skrivnosti. Vsak slovenski kraj je zanimiv za določeno kategorijo ljudi in vsak ima določene naravne pogoje za turistični razvoj. Tudi podeželje postaja vse bolj zanimivo, predvsem za ljudi iz urbanih središč.

V našem kraju ni turističnega društva, ki bi promoviral Ljubečno s turističnega in hkrati zgodovinskega vidika. Ker je za ustanovitev turističnega društva potrebno veliko časa in dela, bomo to prepustile ljudem, ki so za to usposobljeni. Pa vendar tudi okolica našega kraja premore pestro zgodovino.

Da bi ljudje le spoznali Ljubečno in njeno bližnjo okolico, smo izdelale raziskovalno nalogo z naslovom Pod okriljem Sv. Tomaža. Z nalogo smo želele predstaviti nam najbližji hrib Tomaž nad Vojnikom. Želele smo, da bi bil obiskan in poznan ne samo Ljubečanom, ampak tudi ljudem, ki ne živijo v njegovi bližini. Na njem stoji danes mala cerkvice z zanimivo preteklostjo, zelo star lesen vodnjak in prav tako zelo stari drevesi. V njegovi neposredni bližini stojijo še drugi zgodovinsko in etnološko zanimivi objekti. Ob lepem vremenu se vam s hriba odpira prelep pogled na bližnji Vojnik, Ljubečno ter okoliške hribe.

Da bi se ljudje sprehodili po neokrnjeni naravi, da bi videli in občudovali vso to lepoto, smo izdelale krožno, razgledno in pohodno pot na Tomaža in nazaj, ki vključuje opise znamenitosti, ki jih lahko vidimo ter obiščemo ob poti.

To je eden izmed delov našega kraja, ki je zanimiv z zgodovinskega in turističnega vidika. Želele smo, da bi ga spoznali tudi vi.

1. 2 HIPOTEZE

Učenci naše šole vsaj enkrat na leto organizirano obiščejo Tomaža nad Vojnikom. Vendar pa dvomimo, da poznajo njegovo zgodovino in znamenitosti, ki se skrivajo okoli njega. Te znamenitosti smo želele predstaviti njim in tudi širši javnosti.

V ta namen smo si pred začetkom raziskovalnega dela postavile hipoteze, za katere predvidevamo, da bodo držale in ki bodo krojile naše nadaljnje delo:

- menimo, da Ljubečani največkrat krenejo peš ravno na Tomaža nad Vojnikom,
- menimo, da ljudje v okolici dobro poznajo Tomaža nad Vojnikom in vedo, kaj stoji na tem hribu sedaj,
- predvidevamo, da ljudje vedo, kaj je na hribu stalo v preteklosti,
- predvidevamo, da ljudje ne poznajo podrobno zgodovine vojniškega gradu in njegovih lastnikov,
- predvidevamo, da ljudje ne poznajo vseh zgodovinskih znamenitosti v okolici hriba,
- predvidevamo, da ljudje poznajo Hudo luknjo pod hribom,

1.3 METODOLOGIJA DELA

Na začetku našega raziskovanja smo razdelile krajanom našega kraja anketo, s katero smo želele izvedeti kolikokrat se Ljubečani odpravijo na Tomaža nad Vojnikom in kako dobro ga poznajo. Anketo smo analizirale. Pred samim začetkom smo predvidevale, da večina Ljubečanov ne pozna zgodovine hriba, kar so nam rezultati ankete tudi potrdili, zato smo nadaljevale z delom.

Sledil je pohod na Tomaža nad Vojnikom. Pot, po kateri smo hodile, smo sproti opisovale. Prav tako smo si zabeležile pomembne točke (zidanice, stare hiše, cerkev), ki so na tej poti zgodovinsko zanimive in vredne ogleda.

Nato smo se odpravile v šolsko knjižnico, kjer smo iz dane literature izbrskale podatke, ki nam bodo pri raziskovalnem delu v pomoč. Obiskale smo tudi študijsko knjižnico v Celju. V literaturi smo poiskale podatke o vojniškem gradu, ki je stal na Tomažu, in o njegovih znamenitostih, o cerkvi Sv. Tomaža in o gabru ter vodnjaku, ki stojita poleg cerkve.

Ker je bilo v literaturi zelo malo podatkov, kar nas je presenetilo, smo pomoč iskale tudi v Zgodovinskem arhivu Celje, v Zgodovinskem škofijskem uradu v Mariboru in na Teološki fakulteti v Ljubljani.

Veliko podatkov smo v nadaljevanju raziskovanja pridobile od samih krajanov, ki živijo v neposredni bližini Tomaža, ali so z njim povezani na kakršen koli drug način in bi nemara vedeli še kaj o hribu. Tako smo obiskale gospoda Ofentavška, ki je lastnik ene najstarejših zidanic pod hribom, gospoda Tanška, predsednika Turističnega društva Vojnik, gospo Fidler, ki nam je prav tako pokazala eno izmed starejših zidanic pod hribom, in družino Cvikl.

Na zahvalno nedeljo smo se odpravile k maši na Tomaža, kjer smo si ogledale notranjost cerkve, ki drugače ni odprta za ogled, in se pogovorile z gospodom Kramerškom, ki je ključar te cerkve.

Telefonski pogovor smo opravile s hčerko Karla Kosa, ki je zbiral podatke o vojniški zgodovini, z gospodom Belakom, katerega oče je naslikal fresko vojniškega gradu, z gospodom Bojanom Cvelfarjem, direktorjem Zgodovinskega arhiva Celje ter z gospo Ilario Montanar iz Škofijskega arhiva Maribor.

Obiskale smo tudi Pokrajinski muzej Celje, kjer smo si ogledale star čašasti kapitel, ki bi naj bil iz grajske kapele.

Na koncu smo vse dobljene podatke uredile ter jezikovno pregledale. Izdelale smo še plakat, maketo poti in pripravile predstavitev, s tem pa je bila naša raziskovalna naloga Pod okriljem Svetega Tomaža končana.

2 RAZISKOVALNO DELO

2. 1 ANKETA

ANKETA

Pozdravljeni. Smo učenke OŠ Ljubečna in delamo raziskovalno nalogo z naslovom ***Pod okriljem Sv. Tomaža***. Prosile bi vas, da nam odgovorite na nekaj vprašanj. Vaši odgovori nam bodo v veliko pomoč pri nadaljnjem raziskovanju.

1. Spol

- ženski
- moški

2. Starost

- do 20 let
- od 20 do 40 let
- od 40 do 60 let
- nad 60 let

3. Ali imate radi pohodništvo?

- da
- ne

4. Ali obiskujete okoliške hribe?

- pogosto
- včasih
- redko
- nikoli

5. Ali ste že obiskali Tomaž nad Vojnikom?

- da
- ne

6. Po kateri poti se vzpnete na Tomaža?

7. Ali veste, kaj sedaj stoji na tem hribu?

8. Ali veste, kaj je bilo nekoč na tem mestu?

9. Ali poznate kakšne pripovedke, zgodbe o tem hribu?

10. Ali ste že slišali za Hudo luknjo?

- da
- ne

11. Ali poznate kakšne druge znamenitosti okoli hriba?

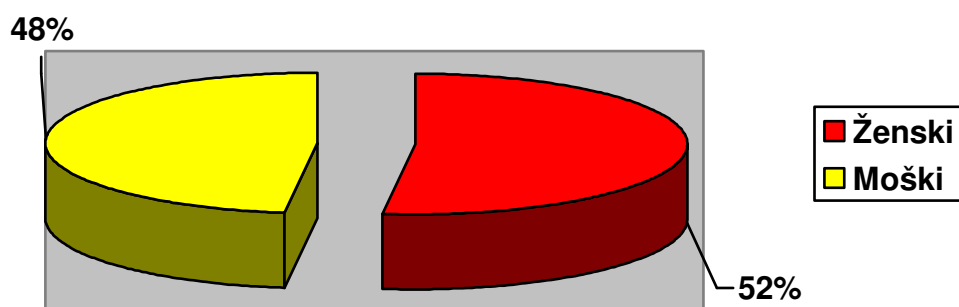
Hvala.

Raziskovalke: Ina, Maja in Sara.

2. 2 REZULTATI ANKETE

Anketa je najboljši način pridobivanja podatkov, zato smo se tudi me odločile zanjo. Anketirale smo 50 krajanov Ljubečne. Poleg osnovnih podatkov (starost, spol) nas je zanimalo predvsem, če imajo radi pohodništvo, ali so že bili na Tomažu nad Vojnikom, kaj vedo o njem, ali poznajo kakšne znamenitosti na poti itd. Pa poglejmo, kakšni so bili rezultati ankete:

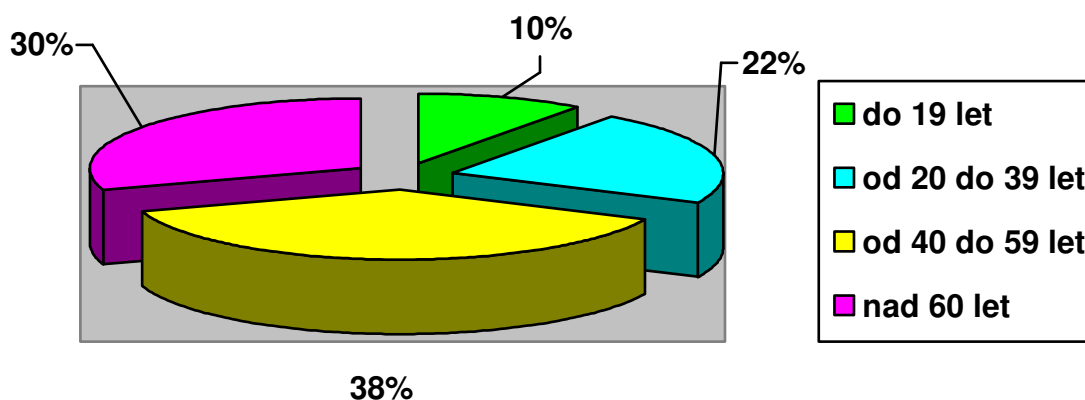
1. Spol

Graf 1: Delež anketiranih glede na spol

Od vseh anketiranih je bilo 52 odstotkov žensk in 48 odstotkov moških.

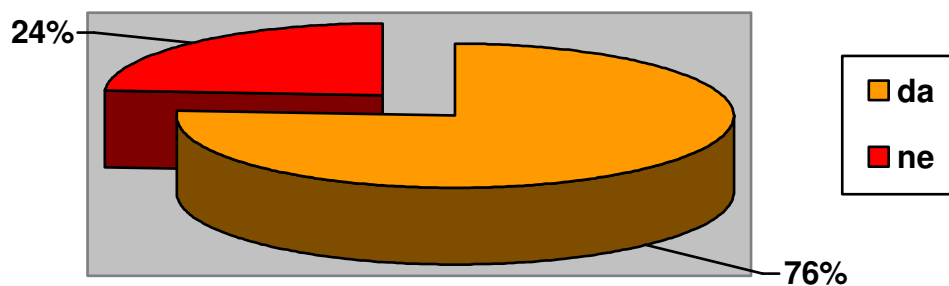
2. Starost

Graf 2: Delež anketiranih glede na starost

Največ anketiranih oseb (38 odstotkov) je bilo starih od 40 do 59 let, 30 odstotkov vprašanih je bilo starih nad 60 let, 22 odstotkov anketiranih je bilo med 20. in 39. letom starosti. Sledile so osebe s starostjo do 19 let – 10 odstotkov.

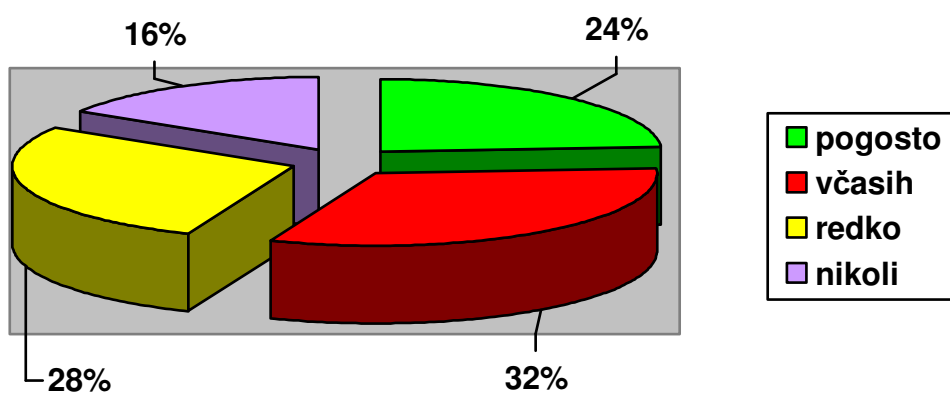
3. Ali imate radi pohodništvo?

Graf 3: Delež anketiranih, ki imajo radi pohodništvo

Večina anketiranih (76 odstotkov) ima rada pohodništvo, 24 odstotkov pa ga ne mara.

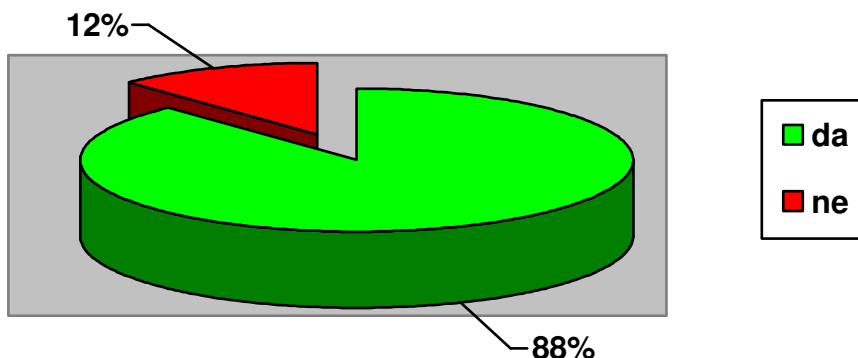
4. Ali obiskujete okoliške hribe?

Graf 4: Pogostost obiskov okoliških hribov

16 odstotkov vprašanih ne obiskuje okoliških hribov, 28 odstotkov anketirancev jih obišče redko, 32 odstotkov pa včasih. Pogosto se na okoliške hribe odpravi 24 odstotkov vprašanih.

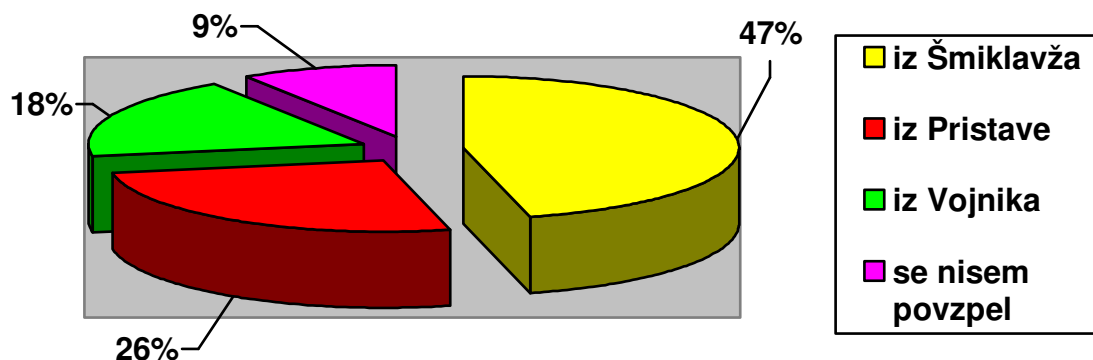
5. Ali ste že obiskali Tomaža nad Vojnikom?

Graf 5: Delež obiskov Tomaža nad Vojnikom

Iz tega grafa je razvidno, da je Tomaž nad Vojnikom zelo obiskan hrib, saj se je nanj povzpelo 88 odstotkov vprašanih.

6. Po kateri poti se vzpnete na Tomaža?

Graf 6: Najpogostejše poti na Tomaža

26 odstotkov vprašanih se na Tomaža odpravi skozi Pristavo, nekateri – 47 odstotkov vprašanih - začnejo svojo pot pri Šmiklavžu, čez gozd do Dobrotina in do hriba. 18 odstotkov je tistih, ki se na hrib odpravijo iz vojniške strani, 9 odstotkov vprašanih pa se na Tomaža še ni povzpelo.

7. Ali veste, kaj sedaj stoji na tem hribu?

Pri tem vprašanju so se anketiranci odrezali zelo dobro, saj so vsi vedeli, da sedaj stoji na tem hribu cerkev Sv. Tomaža.

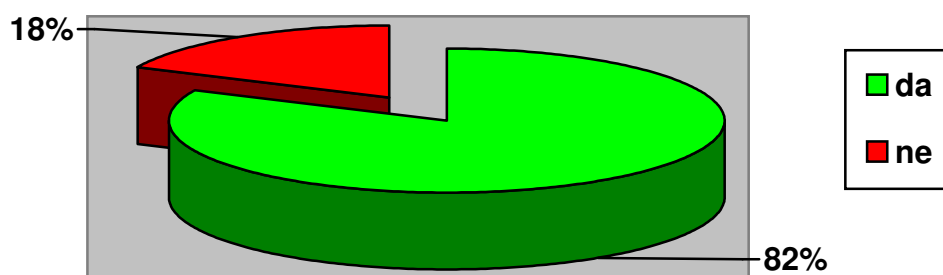
8. Ali veste, kaj je bilo nekoč na tem mestu?

Pri tem vprašanju smo dobile veliko različnih odgovorov. Nekateri so menili, da je na vrhu Tomaža stala grajska kapelica, grad ali vojaški tabor. 19 pa jih ni vedelo, kaj je stalo nekoč na hribu, na mestu, kjer danes stoji cerkev.

9. Ali poznate kakšne pripovedke, zgodbe o tem hribu?

Anketirani niso vedeli skoraj nobene zgodbe ali pripovedke o tem hribu, omenili pa so legendo, da naj bi na Tomažu stal grad, ki naj bi bil povezan z mostom iz kož z gradom, ki je bil na Gradišču. Omenili so tudi rov, ki naj bi grad na Tomažu povezoval s celjskimi grofi. Eden izmed anketiranih je povedal, da je bilo nekoč na tem mestu sodišče. Ljudje so verjeli, da so sodbe pravične, ker so bile izrečene bližje nebu. Med ljudmi kroži tudi nekaj pripovedk, kot je ta, da je v grajski vodnjak padla krava.

10. Ali ste že slišali za Hudo luknjo?

Graf 7: Poznavanje Hude luknje

Samo 18 odstotkov vprašanih ne pozna Hude luknje. Med tistimi, ki so zanjo že slišali, pa je bilo veliko takih, ki so jo zamenjali s tisto na poti v Velenje.

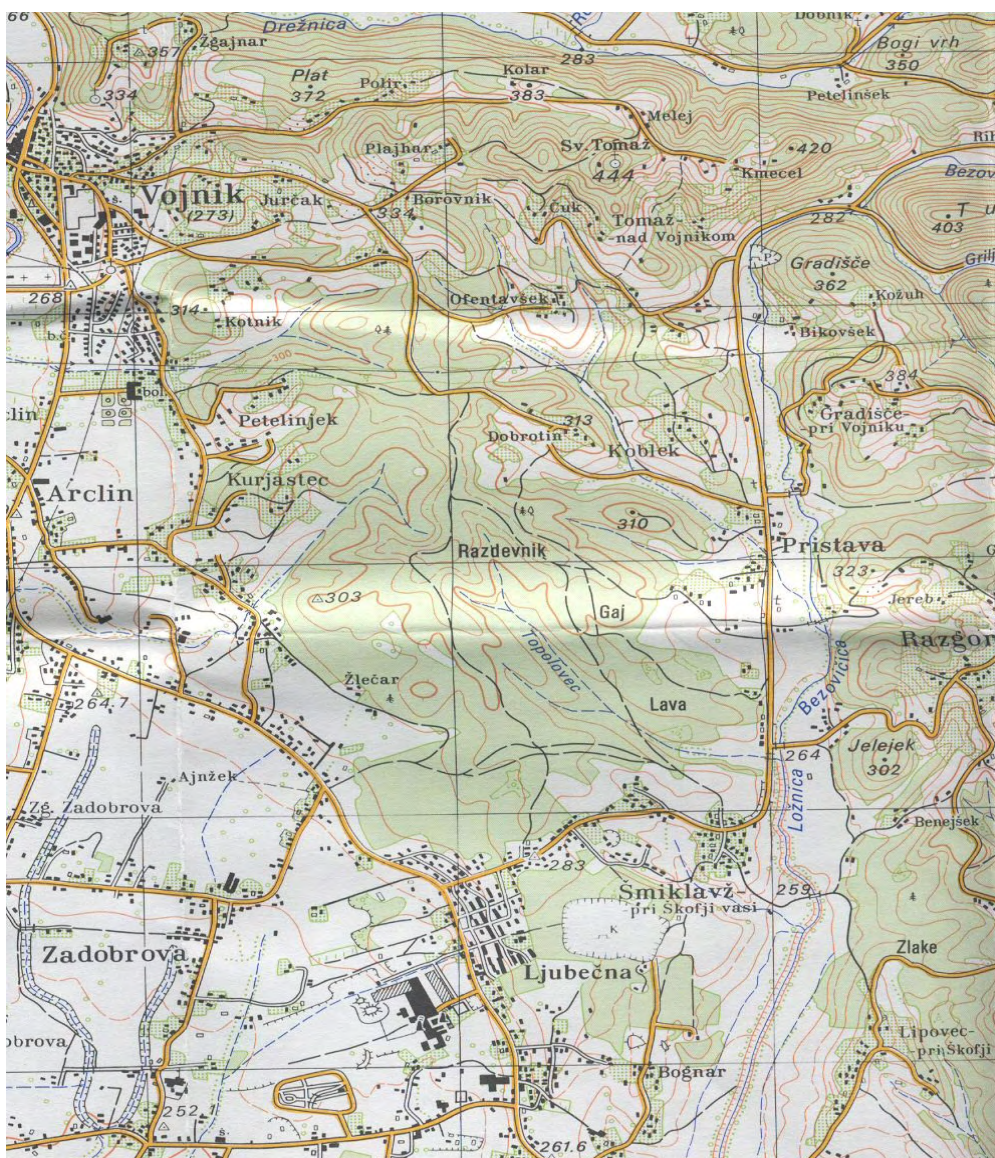
11. Ali poznate še kakšne druge znamenitosti okoli hriba?

Od anketirancev smo izvedele še za nekaj ostalih znamenitosti, ki zaznamujejo pot na Tomaža. Omenili so kapelici pri kmetiji Lilija, križe, vinograde in gorice, kamnolom, kažipot na Stolpnik, Vengustovo kmetijo in Dobrotin. Na poti proti vrhu so omenili tudi žive jaslice. Pri cerkvi so omenili črni gaber, lipo ter star vodnjak. Po pripovedovanju naj bi v bližini gradu urili konje, kar je še sedaj vidno. Na poti lahko najdete tudi ogromno zdravilnih rastlin. Skoraj vsi pa so omenili zidanico gospoda Ofentavška. Nekateri so se spomnili tudi na grajski obrambni jarek in Hudo luknjo. 29 vprašanih pa ni poznalo nobene znamenitosti.

2.3 OPIS KROŽNE POTI NA TOMAŽA NAD VOJNIKOM

Zakaj smo se odločile, da vam predstavimo znamenitosti, ki se skrivajo pod okriljem Sv. Tomaža?

Po rezultatih ankete ljudje radi hodijo v naravo. Veliko Ljubečanov obiskuje Tomaža in vedo, kaj stoji na vrhu hriba. Vendar pa jim je preteklost dokaj neznana. Ne poznajo zgodovinskih znamenitosti okolice, niti krožne poti. Vsi se namreč vzpenjajo in vračajo po isti poti. Zato smo združile prijetno s koristnim in predstavile krožno, razgledno in pohodno pot na Tomaža in nazaj na Ljubečno. Tako se bodo lahko krajani Ljubečne in vsi ostali sprehodili ter spoznali še tisti zanimivi del ljubečanske okolice, ki ga do sedaj niso. Pot smo načrtale tudi na zemljevidu in v nadaljevanju naloge opisale posamezne znamenitosti, ki jih srečate na poti (slika 1).

Slika 1: Oris krožne poti
(VIR: Atlas Slovenije, 1986)

Vaša odprava se začne pri osnovni šoli Ljubečna. Od tam se napotite po cesti proti Vojniku in pri gasilskem domu na Ljubečni zavijte desno proti Šmiklavžu. Ves čas hodite po pločniku čez Šmiklavž. Pot nadaljujete po neurejenem cestišču mimo odcepa za Bovše.

Malo za tem odcepom je na levi strani kmetija, kjer zavijete levo v gozd (slika 2). Svojo pot nadaljujete po potki desno – ob potoku. Sprehodite se mimo gozdne poseke in čez čas prečkate potok. Še naprej uživajte v gozdni idili, dokler ne prispete do igrišča (slika 3).

Slika 3: **Igrišče**
(fotografirano 18. oktobra 2004)

Slika 2: **Odcep, kjer zavijemo s ceste v gozd.**
(fotografirano 18. oktobra 2004)

Pot nadaljujete mimo igrišča proti travniku, malo pred koncem gozda pa boste prispeli na odcep, kjer boste zavili levo ter pot nadaljevali ob gozdnem robu. Med potjo lahko v jesenskem času nabirate gobe, kostanj in uživajte v naravi. Svojo pot nadaljujete skozi mešan gozd po ozki poti, držite se potoka in gozdnega roba. Opazili boste lahko tudi lovsko opazovalnico. Preden prispete do travnika, zavijete levo, potem pa čez nekaj metrov zavijete desno po ozki poti (ne po cesti). Pot vas vodi mimo mejnika, pri tem pazite, da se držite gozdne poti. Če se boste držali naših navodil, boste sredi gozda prispeli do razpotja dveh poti, kjer boste zavili desno in prišli do kolovozne ceste ter pot nadaljevali po njej. Po nekaj metrih zopet zavijete desno in nadaljujete pot rahlo navzgor. Po vzpenjanju sledi ravnina, kjer ne zavijete ne desno ne levo, ampak hodite naravnost naprej po poti. Pot vas nekaj časa vodi po ravnini, nato pa morate zaviti desno. Če dobro pogledate skozi gozd, vidite kmetije in travnike. Po 100 metrih se začnete spuščati, nato se pot zopet rahlo dvigne. Zavijte desno do makadamske ceste in krenite desno po cesti do gostišča Dobrotin (sliki 4 in 5).

Slika 4: **Cesta proti Dobrotinu**
(fotografirano 18. oktobra 2004)

Slika 5: **Gostišče na Dobrotinu**
(fotografirano 18. oktobra 2004)

Tukaj se lahko malo ustavite. Pri gostišču nato zavijte na ozko pot v gozd, mimo zbiralnika vode (slika 6). V gozdu naletimo na star koš in gugalnico. Tam skrenemo levo navzdol po gozdni poti. Čez nekaj metrov zavijemo skrajno desno navzdol, kjer pot nadaljujemo do roba travnika (slika 7).

Slika 6: **Zbiralnik vode, pri katerem zavijete v gozd.**
(fotografirano 18. oktobra 2004)

Slika 7: **Travnik, s katerega vidimo Sv. Tomaža.**
(fotografirano 18. oktober 2004)

Če boste dobro pogledali, boste videli najbližji in najvišji hrib Ljubečne, na njem pa boste opazili zvonik cerkve Sv. Tomaža. Svojo pot nadaljujete po travniku ob robu gozda, mimo krmilnice za divjad in preskočite majhen potok, kjer zavijete levo. Pot se vzpenja ob gozdu. Za orientacijo naj vam bo bela hiša na hribu (slika 8). Na vrhu hriba prispete do makadamske ceste ter zavijete levo po njej. Čez par metrov, za kapelo, zavijete desno navkreber po travniški poti v gozdiček (slika 9).

Slika 8: **Pot vodi po travniku mimo hiše na hribu.**
(fotografirano 18. oktobra 2004)

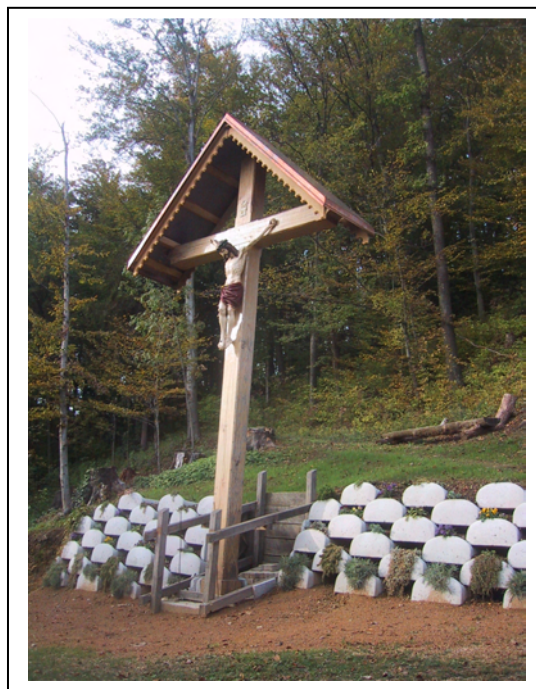

Slika 9: **Stara hiša s kapelo, za katero zavijete desno Navkreber.**
(fotografirano 18. oktobra 2004)

Po nekaj minutah hoje pridemo do prve zidanice. Zidanica je last družine Vengust (slika 10). Sprehodite se mimo nje in zavijte desno pri lesenem križu strmo navzgor (slika 11).

Slika 10: **Vengustova zidanica**
(fotografirano 18. oktobra 2004)

Slika 11: **Križ poleg Vengustove zidanice**
(fotografirano 18. oktober 2004)

Sprehod nadaljujete po ozki poti ob pobočju poraslem z vinsko trto. Na tem pobočju stoji druga zidanica, ki jo vidimo med potjo. Zidanica je last družine Fidler. Zidanico smo vam v nadaljevanju tudi podrobneje predstavile.

Še malo in prispeli boste na cilj. Malo pred vrhom zavijete levo po cesti, ki vas vodi na vrh Tomaža nad Vojnikom.

Ko se pri cerkvi Sv. Tomaža okrepčate, greste nazaj po naši krožni poti do Ljubečne. Nazaj ne greste po isti poti, ampak po cesti navzdol, kjer boste za prvo hišo zavili desno na makadamsko cesto. Že od daleč vidite staro, leseno zidanico. Zidanica, na katero naletite na desni strani poti, ko se spuščate s hriba, je last gospoda Franca Ofentavška in je stara že več kot 400 let (slika 12).

Njena zgodba je zelo zanimiva, sodi med zgodovinsko in etnološko zanimive objekte, zato smo tudi njo v nadaljevanju naloge predstavile.

Slika 12: **Ofentavškova zidanica** (skrajno desno)
(fotografirano 18. oktobra 2004)

Od zidanice se spustite po cesti mimo jame, ki je na levi strani. Tudi tukaj se malo ustavite. To jamo imenujemo Huda luknja (slika 13). Po ustnem izročilu naj bi se okoli te luknje spletle različne zgodbe. Kakšne, si preberite kasneje.

Slika 13: **Huda luknja**
(fotografirano 17. januarja 2005)

Pot se nato spušča po cesti ob potoku. Iz makadamske ceste pridete na asfaltirano cesto ter po njej nadaljujete pot v desno. Če se na poti nazaj malo razgledate po okolici, boste kmalu za tem, ko stopite na cesto, videli hišo družine Cvikl, ki ima na pročelju narisano domnevni vojniški grad (slika 14).

Slika 14: **Hiša družine Cvikl**
(fotografirano 18. oktobra 2004)

Slika 15: **Cesta skozi Pristavo**
(fotografirano 18. oktobra 2004)

Krožna pot vas pelje nazaj po cesti skozi Pristavo in Šmiklavž do Ljubecne (slika 15).

2. 4 ZNAMENITOSTI NA POTI

Pot, ki smo jo predstavile, je zanimiva v vsakem letnem času. Poleg telesne aktivnosti vam pot nudi še marsikaj. Od spomladi do jeseni lahko med potjo nabirate zdravilne rastline, v poletnih mesecih borovnice in gozdne jagode, v jesenskem času pa še gobe in kostanj. Prav tako se lahko ustavite tudi pri stavbah, ki so se nam zdele zanimive in imajo vsaka svojo zgodbo. V nadaljevanju smo jih tudi predstavile.

2. 4. 1 MALEJEVA (FIDLERJEVA) ZIDANICA

Zidanica leži na vzhodnem delu Tomaževega hriba in je obrnjena proti Ljubečni (slika 16). Zidanica izvira po ustnem izročilu še iz časov gospodov Vojniških. V njej bi naj bila grajska klet.

Slika 16: **Malejeva (Fidlerjeva) zidanica**
(fotografirano 18. oktobra 2004)

Današnji lastnik zidanice, gospod Fidler, je zidanico odkupil od gospoda Belaka, strica Janeza Belaka, s katerim se je pogovarjala naša mentorica.

Zidanica je zidana ob strmi skali. Spodnji del služi za klet in je iz dveh strani zasut z zemljo. V zgornjem delu sta dva prostora. Soba, v kateri je bila včasih kmečka peč in je zdaj na žalost ni več, ter prostor, v katerem imajo shranjeno leseno, staro stiskalnico, s katero še sedaj stiskajo grozdje.

Najzanimivejša stvar v vsej zidanici je slika na steni, ki prikazuje vojniški grad (slika 17). Fresko je naslikal pokojni oče gospoda Janeza Belaka. Naslikal jo je pred 2. svetovno vojno, na podlagi temeljev gradu, ki jih je sam preučeval in so bili v tistem času na Tomažu še dokaj vidni. V pomoč so mu bile tudi knjige o vojniškem gradu, ki pa so se med 2. svetovno vojno izgubile. Pod sliko je tudi napis Viljem Trmasti 1240. Viljem Trmasti je bil zadnji lastnik gradu. Vrata sobe, v kateri je omenjena slika, pa krasi napis: Vince Svetega Tomaža, našim grlom dobra maža.

Slika 17: Freska vojniškega gradu
v Malejevi zidnici
(fotografirano 5. novembra 2004)

Ali je vojniški grad izgledal v resnici tako, ne vemo. V nobeni nam dosegljivi literaturi namreč nismo našle njegove slike.

2. 4. 2 TOMAŽ IN NJEGOVA ZGODOVINA

Najbolj od vsega nas je pritegnila zgodovina vojniškega gradu, zato smo želele izvedeti čim več o njem.

Na mestu, kjer stoji danes cerkev Sv. Tomaža, je v 12. stoletju stal vojniški grad. Grad Vojnik je bil upravno središče posestva gospodov Vojniških, poznejša cerkvica, posvečena apostolu Tomažu, je bila grajska kapela (Kolar, 22).

Vojniški gospodje so bilo potomci Sv. Heme Selško - Brežiške in njenih dedičev v okolici Vojnika (slika 18). Grofica Hema je bila žena Viljema I. in mati Viljema II. Preživela je oba in po smrti upravljala z ogromnim premoženjem. Le-tega je upravljala s pomočjo odvetnikov. Omenjajo se trije: Switker, Aribio in Presav, ki je bil zadolžen za Savinjsko dolino.

Velik del posesti je Hema podelila cerkvi. Ustanovila je cerkev Matere božje na Krki in poleg nje nunski samostan, v katerega je sama vstopila kot nuna. Grofica Hema je umrla 29. junija 1044 ali 1045.

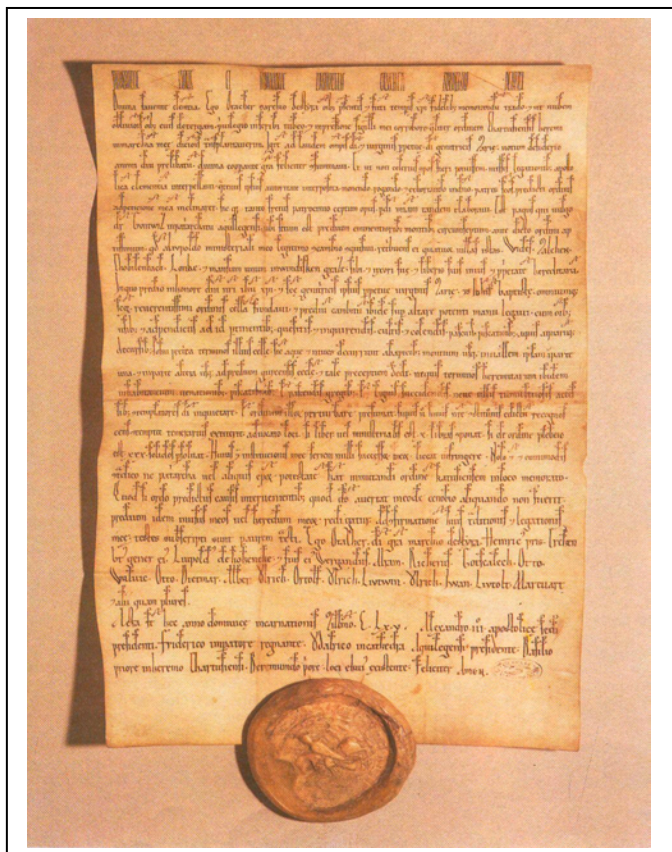
Velik del njene posesti pa so dobili tudi njeni sorodniki. Med njimi so bili najbolj znani Askvinoviči, potomci Askvina. Njegovi sinovi so bili: Starchand I., Aribio, Markvart in Verner. Starchandovi sinovi so bili Starchand II., Ulrik I., Verigand in Majnhard. Vnuka Starhand II. in Ulrik I. sta prišla v vrtinec strastne investiturne borbe, ki je divjala med papežem

Slika 18: Sv. Hema
(VIR: OROŽEN, J.: Zgodovina Celja in
okolice, 1971)

Gregorjem VII. in cesarjem Henrikom IV. Brata sta se vojskovala na cesarjevi strani. Ko je Henrik IV. leta 1106 umrl, se je položaj popolnoma spremenil. Njegov naslednik se je pomiril s papežem in to je bil povod, da sta se moč in ozemlje Askvinovičev počasi manjšala. Vendar ne popolnoma. Tretji izmed bratov, Verigand, se tistega usodnega spora ni udeležil. Njegovi sinovi so kasneje osnovali več plemiških rodbin, med katerimi so bili tudi manj znani gospodje Vojniški (Orožen, 116 – 120).

Gospodje Vojniški se prvič omenjajo leta 1165. V vojniškem gradu, zgrajenem do srede 12. stoletja, sta živela prva znana svobodna gospoda Vojniška, Leopold I. in njegov sin Wergand, ki s svojim imenom spominja na Askvinoviče. Leopold I. se pojavlja kot priča pri ustanovitvi Žičke kartuzije (slika 19).

Slika 19: Ustanovna listina Žičke kartuzije
(VIR: MLINARIČ, Kartuziji Žiče in Jurklošter, 1991)

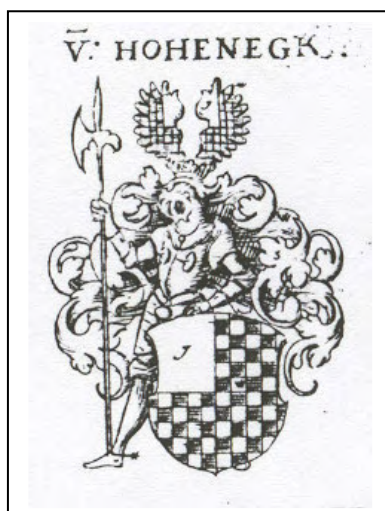
Po smrti Werganda Vojniškega so s posestvom opravljali sinova Leopold II. in Vilijem ter hči Elizabeta, ki se je kasneje poročila z gospodarjem Miltenberga. Viljem je v času svojega življenja samostanu Žiče precej nagajal. Zato je dal Viljem v letu 1241 poklicati k sebi vrsto imetnikov, med katerimi se omenjajo npr. Konrad Limbuški, Henrik iz Slovenj Gradca, Herman iz Pilštanja in Hugo Vojniški, ter vpričo žičkega priorija Petra in župnika iz Nove Cerkve Otona ter župnika iz Ponikve priznal, da je »samostanu v Dolini sv. Janeza Krstnika« prizadejal občutno škodo v raznih rečeh, kar je sklenil poravnati. Viljem je zato menihom podelil pet kmetij v vasi Lipi, kjer je že njegov pokojni brat Leopold na smrtni postelji menihom podelil enako število podložnih kmetij. Da pa bi si Viljem še bolj pridobil naklonjenost kartuzijanov, je svoji sestri Elizabeti z Miltenberga (pri Vojniku) svetoval, naj bi jim deloma poklonila, deloma pa za osemnajst mark denarja prodala štirinajst kmetij v Trnovcu pri Dramljah, kar je tudi storila. Nato je Viljem zbolel in naredil oporoko, v kateri je po posredovanju svojega spovednika Otona, župnika pri Novi Cerkvi, žičkega priorija Petra in župnika na Ponikvi ter drugih oseb podaril kartuzijanom v svoje dušno dobro in v dobro svojih staršev šestnajst kmetij. V Žičah se je dal Viljem tudi pokopati (Mlinarič, 62).

Z njegovo smrtjo leta 1241 je po moški veji rod svobodnih gospodov Vojniških izumrl, gospostvo pa je pripadlo deželnemu knezu Frideriku II. Babenberžanu, prav tako tudi Vojnik. Le del manjše družinske posesti je dedovala sestra Elizabeta, ki pa je tega leta že živela na bližnjem Miltenbergu.

Uganka je tudi sam grb Vojniških gospodov. V svojem grbu naj bi imeli mačko kakor grofje Andech – Meranijski. Po drugi verziji pa so imeli gospodje Vojniški v svojem grbu črno-srebrno šahirano polje z zlatim praznim mestom spredaj (Otošček, 192). V zgodovinskem arhivu Celje nam niso mogli pri odkrivanju resničnosti trditev pomagati, saj niso našli nobenega dokumenta, v katerem bi bil zabeležen grb gospodov Vojniških. Smo pa dobile iz zgodovinskega oddelka mariborske škofije domnevni sliki grbov gospodov Vojniških (sliki 20 in 21). Vendar na enem izmed grbov ni mački podobna zver. Poiskale smo tudi grb grofov Andeških (slika 22). Zasledile smo, da je bil sprva v njihovem grbu samo orel, kasneje so dodali še leva, ki predstavlja potrditev pomembnosti družine Andeških, kajti samo kraljeve rodbine so lahko imele v grbu podobo leva (Eržen, 11). Obdobje vojniških svobodnih gospodov je bilo razmeroma kratkotrajno in zgolj naključje je, da jim družinski simbol – mački podobna zver – ni prinesla več kot stoleten obstoj.

Slika 20: **Vojniški grb**
(VIR: Škofijski arhiv Maribor)

Slika 21: **Vojniški grb**
(VIR: Škofijski arhiv Maribor)

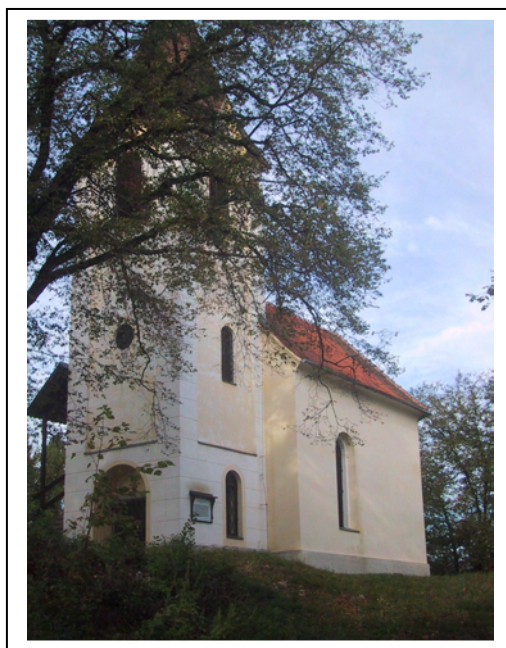

Slika 22: **Grb grofov Andeško – Meranskih**
(VIR: ERŽEN, A.: Zgodovina mest :Začelo se je z A, 2000)

Vojniška gosposčina (posestvo) je v naslednjih stoletjih večkrat menjala najemnike. V 13. stoletju jo je imel v najemu štajerski deželni maršal Bertold Dravinjski. V začetku 14. stoletja je bila v posesti koroških vojvod Meinharda in Henrika. V nadaljevanju je s posestvom upravljal Hugo Teuffenski, po njegovi smrti pa žena Margareta Teuffenska. Ko je Margareta umrla, so posest prevzeli deželni knezi – Habsburžani: knez Henrik Goriški, Konrad Aufenstein ter Ulrik in Eberhard iz rodbine Walseejev. Leta 1363 pa so vojniško posest dobili grofje Celjski. Istega leta je grad v boju s Celjani porušil kralj Rudolf Habsburški. Ponovno so grad razdejali leta 1437 Celjani sami oziroma njihov vojskovodja Jan Vitovec, da se ga ne bi polastila habsburška vojska in ga uporabljala za oporišče. Samo razdejanje gradu je zapisano v Orožnovi Celjski kroniki: »Tudi vojniški in šuštanjski grad inu grad Katzenstein, ki so Celjski bili, je Vitovec v tej vojski porušil. Menda zato, da bi jih

vojvodski v svoje roke ne bli dobili.» (Kolar, 16). Ko so leta 1456 Celjski knezi izumrli, je vojniška posest ponovno pripadla Habsburžanom, vendar takrat starega vojniškega gradu ni bilo več. Grad so verjetno v 14. in 15. stoletju obnovili, kajti ohranjeni urbar iz leta 1524 pravi, da je moral vojniški župnik maševati tudi v grajski kapeli. Od konca 17. stoletja dalje je bil grad zapuščen, grajsko kapelo pa so jo leta 1787 eksekirali. V 19. stoletju je dokončno propadla (Kolar, 17 – 21).

Danes na tem mestu stoji cerkev Sv. Tomaža, ki je zgrajena na temeljih stare (slika 23).

Slika 23: **Cerkev Sv. Tomaža**
(fotografirano 18. oktobra 2004)

Leta 1890 sta novo kapelo začela obnavljati kmeta Ivan Jošt (Malej), posestnik grajskega hriba, in Matej Guzej (Kerš). Material sta dobila od starega gradu. Dela so se končala leta 1893. Večino leta je cerkev zaprta za obiskovalce. Le trikrat na leto se ob njej zberejo verniki, pohodniki in vsi, ki želijo videti notranjost te preproste cerkvice. Oskrbnik cerkve, gospod Krameršek, nam je povedal, da cerkev odpre svoja vrata prvič v letu, ko ozeleni gaber pred cerkvijo, drugič četrto nedeljo po veliki noči in tretjič na zahvalno nedeljo, ko gaber odvrže svoje liste. Tudi me smo imele srečo in si ogledale cerkev. Na zahvalno nedeljo se je v tej cerkvi odvijala zadnja maša v tem letu (sliki 24 in 25).

Slika 24: **Maša pred cerkvijo na zahvalno nedeljo**
(fotografirano 7. novembra 2004)

Slika 25: **Notranjost cerkve Sv. Tomaža**
(fotografirano 5. novembra 2004)

Cerkev sestavljajo zvonik, pravokotna ladja in pritlična zakristija. Zakristija je na severni strani, zvonik pa na zahodni strani. Zvonik je h kapeli dozidan. Prvi zvon je bil iz leta 1951, kupljen v Zagrebu. Prejšnji je bil iz leta 1893. Blagoslovil ga je Žagar. Oltar v cerkvi je lesen in posvečen Sv. Tomažu, prav tako pa je lesena tudi prižnica. Križev pot je star in obsega samo 13 slik, ker je bila cerkev leta 1992 oropana. Mestni muzej v Celju hrani iz časa grajske kapele čašasti brstni kapitel iz marmorja iz prve polovice 13. stoletja. Me smo si ga tudi ogledale.

Poleg cerkve je zanimiv tudi lesen vodnjak, ki naj bi bil še iz časov gospodov Vojniških. Po pripovedovanju domačinov naj bi bil globok 13 metrov. Notranjost vodnjaka je kamnita. Ker je navada, da ljudje mečejo v vodnjak različne predmete (kamne, denar), ker bi jim naj to prineslo srečo, se je v vodnjaku nabralo nekaj metrov visoko nezaželenih delov. Med njim tudi lesena vrata. Ker je vodnjak že zelo star, bi se lahko ob čiščenju porušil.

Zanimivi sta tudi dve mogočni drevesi, ki dajeta v poletnih dneh senco in hlad. Eno od teh dreves je črni gaber (*Ostrya carpinifolia*). Visok je 19 metrov, njegov obseg pa je 315 cm in s tem je najdebelejše drevo v Sloveniji. Gozdarji ocenjujejo njegovo starost na več kot 500 let. Prostor pred cerkvijo zapolnjuje njegova razvejana krošnja. Znamenit je tudi zato, ker ta vrsta gabra raste le ob morju (slika 26).

Slika 26: **Najdebelejši črni gaber v Sloveniji**
(fotografirano 18. oktobra 2004)

Drugo mogočno drevo je stara lipa in je tako mogočna, da smo jo vse tri skupaj komaj objele (slika 27).

Slika 27: **Mogočna lipa**
(fotografirano 18. oktobra 2004)

2. 4. 3 OFENTAVŠKOVA ZIDANICA

Zidanica, na katero naletite na vzhodnem delu Tomaževega hriba na desni strani poti, ko se spuščate s Sv. Tomaža, je last gospoda Franca Ofentavška in je stara že več kot 400 let (slika 28).

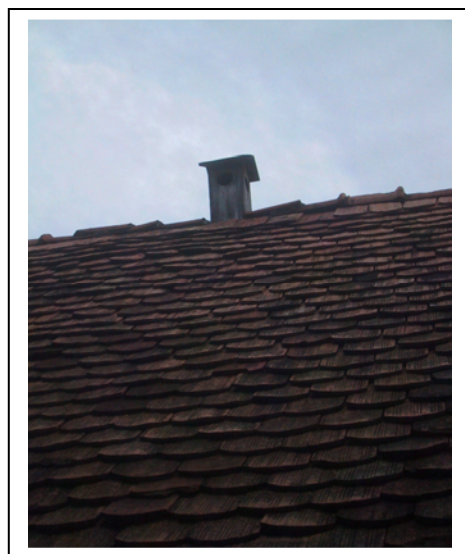
Slika 28: **Gospod Ofentavšek
in njegova zidanica**
(fotografirano 18. oktobra 2004)

Zidanica se prvič omenja približno leta 1600, ko je Žički samostan v zameno za odpuščanje grehov dobil zelo veliko zemlje. Ker je bilo zemlje veliko, ljudi, ki bi zemljo obdelovali, pa premalo, so to zemljo razdelili kmetom, ki so jo bili v zameno pripravljeni obdelovati 100 let. Ofentavškovi so bili eni izmed interesentov in so pristali na 100-letno tlako. Na tem ozemlju so si zgradili zidanico, ki jo je obdajal vinograd.

Danes je zidanica malce preurejena, ampak dobro prikaže, kakšne so bile zidanice v 17. stoletju. Spodnji del zidanice (klet) je zidan iz kamna. Zgornji del kleti je narejen iz lesenih tramov. Med trami, pod malto, so dali mah, ki je služil za izolacijo.

Streha zidanice je bila včasih slamnata, gospod Ofentavšek jo je zaradi možnosti vžiga zamenjal z opeko. Okna so zelo majhna in jih je zelo malo. V tistih časih so ljudje morali plačevati davek na steklene površine. Okna, ki so gledala na cesto, so imela še večji davek, zato nobeno okno ne gleda na cesto. Zelo zanimiv je tudi dimnik, ki je lesen (slika 29). Vsi žebli, ki jih najdemo v zidanici, so ročno kovani in so zato nepravilne oblike. Zunanje stene so iz lesenih hlodov, reže, ki nastajajo med njimi, pa so zapolnjene z mahom in blatom.

Slika 29: **Lesen dimnik na Ofentavškovi zidanici**
(fotografirano 18. oktobra 2004)

Slika 30: Črna kuhinja
(fotografirano 18. oktobra 2004)

No, sedaj pa pogledjmo v notranjost te zidanice. Ko vstopimo, si lahko ogledamo staro črno kuhinjo s še ohranjenim in delujočim ognjiščem. Gospod Ofentavšek je dejal, da ni boljšega golaža, kot tisti, ki je skuhan na tem ognjišču. V črni kuhinji lahko vidimo tudi stare posode: posodo za shranjevanje živil, posodo za kuhanje, posodo za sol in poper ..., lopate za kruh in druge stare kuharske pripomočke (slika 30). Stene v notranjosti kuhinje so ometane tako, da so prepleteni šibje ter ga ometali z blatom. Vrata in tečaji so leseni, zabiti

z lesenimi klini.

Slika 31: Izba z zanimivimi starimi predmeti
(fotografirano 18. oktobra 2004)

Poleg kuhinje je na levi strani do strehe odprt prostor, v katerem opazimo staro stiskalnico grozdja, ki jo gospod Ofentavšek uporablja še danes. Pod streho sušijo sadje. Gospod Ofentavšek nam pokaže tudi stara orodja, ki so jih uporabljali za obdelovanje polj (napoleonova motika). Če se ozremo na desno, vidimo izbo, v kateri je še pred 80 leti stanovala njegova stara teta. V sobi je danes jedilnica, kjer poleg mize ter klopi opazimo staro krušno peč ter posteljo. Pod v sobi je lesen in pribit z lesenimi klini. Soba je opremljena s starimi slikami in razpelom - majhen križ z Jezusom, ki so ga včasih imeli na steni (slika 31).

Spodnji kletni prostor je zelo hladen in primeren za shranjevanje vina. Malto, s katero je klet ometana, so delali iz žganega apna in peska, ki so ga kopali v bližnjem zemeljskem skalnem hribu. Zaradi kopanja je nastala luknja, ki so jo poimenovali Huda luknja. V kleti so danes shranjeni hrastovi sodi različnih velikosti, ki stojijo na tramovih. Ti sodi so iz lesa in povezani s kovinskim obročem. V steno je vgrajena omarica za kletni pribor. Lepo so vidna še vrata iz lesa, ki so skupaj prikovana z žebli. Zidanica je bila leta 1847 oropana. Roparji so odnesli nekaj stvari iz zgornjih prostorov, vdrli so tudi v klet in po hribu skotalili sode.

K zidanici spada tudi vodnjak, ki je zidan iz kamna. V njem je vedno čista voda. Ob zidanici je nasajen vinograd, ki ima lesene kole in stebre. Ob vinogradu je tudi nekaj sadnega drevja in greda s povrtnino.

Gospod Ofentavšek je svoje pripovedovanje popestril z mnogimi legendami in zanimivostmi. Vse, kar vemo o zgodovini zidanice, pa je ustno izročilo.

2. 3. 4 HUDA LUKNJA

Huda luknja se nahaja malo nižje od zidanice gospoda Ofentavška (slika 32). Njena zgodovina sega vse do gospodov Vojniških. V vseh teh letih so se pojavile razne zgodbe in legende o jami.

Slika 32: **Huda luknja**
(fotografirano 17. januarja 2005)

Prva zgodba pripoveduje takole:

»Nekoč je živela v gradu neka gospodična, ki se je v neki stvari zelo pregrešila. Za kazen so jo vrgli v Hudo luknjo, kjer je začela strašiti. Pod pokroviteljstvom tiste gospodične je bil grozni zmaj, ki je imel svoj dom v tej votlini in je bil silno močan. Nekoč se je tako razsrdil, da je strašno razbijal; zaradi njegovih udarcev se je razpočila Konjiška gora in morali so jo ponovno združiti. Zmaj je uničil tudi vole, ki so bili nekoč po hribu ušli nekemu kmetu in izginili v luknjo. Gospodar jih je obupan iskal, toda zaman; čez nekaj časa so prišle iz neke votline pri Frankolovem na dan same telege in pa lane, s katerimi so bili voli zavezani.«

Druga pravi:

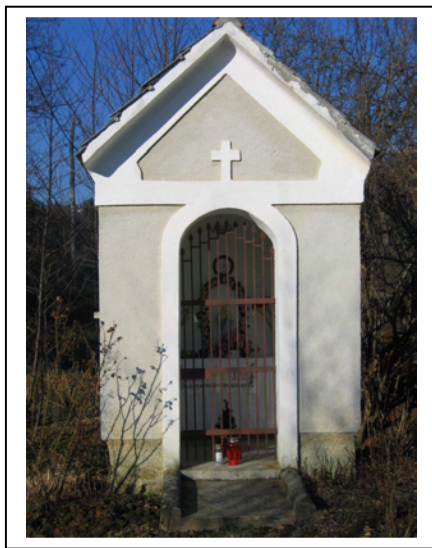
»V Hudi luknji je bilo nekoč malo jezerce, v katerem so prebivale rojenice. Te žene so nekega leta povzročile strašno točo. Kljub temu je vojniški vojščak zahteval od kmetov velik kup žita, da se je skril v njem največji mož vsega kraja. Da bi bil mož še večji, so ga prej na graščakovo povelje dali v hudičeve krempeljce in nategnili. Drugo leto pa je bilo rojenicam žal kmetov in zgodaj spomladi so enega izmed njih pozvale, naj seje bob. Storil je tako in rešil lakote vso okolico. Neke zime so prišle h kmetu rojenice in so povedale, da bo letina slaba. Hkrati so ga pozvale, naj takoj poseje bob. Kmet ga je posejal kar po snegu in je imel obilno žetev.«

Po ustnem izročilu gospodov Ofentavška in Kramerška pa naj bi bila ta jama v času Vojniških gospodov skrivni predor do celjskega starega gradu. Kadar so v tisti predor zašli neznanci, so v jamo za zaščito spustili vodo. V jami naj bi bil tudi fini pesek, ki so ga uporabljali za gradnjo.

Še nekaj let nazaj so jamo uporabljali za odlaganje odpadkov. Občani iz okolice so to opazili in se odločili, da bodo jamo očistili in uredili. Gospod Ofentavšek in še drugi domačini so pri čiščenju jame našli velik kraški kapnik, vendar je ta po nekaj dnevih izginil. Nekomu ni bilo mar, da uničuje naravno bogastvo in je kapnik odlomil ter ga odnesel neznano kam.

2. 4. 5 KOŽUHOVA KAPELA

Vaša zadnja postaja na poti je stara Kožuhova kapela (slika 33). Nanjo boste naleteli, ko se boste vračali skozi Pristavo. V starih časih naj bi tam živel hlapec, tovorec Kožuh. Tovoril naj bi vino iz vinogradov, saj je že takrat bil Tomaž zelo bogat z vinogradi. Vendar je bilo tovorjenje sodov v dolino nevarno. Sodi so bili težki, hrib je pa dokaj strm. Nekega dne se tovorjenje ni srečno končalo za hlapca. Sodi, ki jih je tovoril, so mu pobegnili in ga pomečkali. Na mestu, kjer je umrl, stoji danes kapela, postavljena njemu v spomin.

Slika 33: **Kožuhova kapela**
(fotografirano 17. januarja 2005)

3 ZAKLJUČEK

Sedaj, ko je naše raziskovalno delo pri koncu, nam ostane le še zaključek, v katerem vam bomo predstavile ugotovitve, do katerih smo prišle z raziskovalnim delom.

Ugotovile smo, da ljudje v okolici Ljubečne dobro poznajo Tomaža nad Vojnikom, saj ga je obiskal že skoraj vsak krajan.

Vsi anketiranci so vedeli, da hrib Tomaž nad Vojnikom krasi cerkev Svetega Tomaža, 38 odstotkov vprašanih pa ni vedelo, kaj je bilo na tem hribu v preteklosti. Cerkev Svetega Tomaža je stara. Sedaj vemo, da je pred cerkvijo na tem hribu stal vojniški grad. Me smo se podrobneje seznanile z njegovo zgodovino in tako spoznale gospode Vojniške. Škoda, da je o njih zelo malo znanega in napisanega. Tudi njihovih slik nismo nikjer zasledile.

Nekaj anketiranih je naštel poleg Hude luknje še preostale znamenitosti okoli Tomaža (zidanice, kapele, žive jasli).

Pred začetkom dela smo tudi predvidevale, da krajan poznajo Hudo luknjo pod Tomažem. Ugotovile smo, da je večina anketiranih omenila Hudo luknjo na poti v Velenje.

Ugotovile smo tudi, da se krajan Ljubečne ukvarjajo s pohodništvom, da jih zelo zanima zgodovina Ljubečne in njene okolice, in menimo, da bi bilo škoda, če naš projekt ne bi zaživel.

V tej raziskovalni nalogi smo zbrale podatke iz pisnih virov, ki vsebujejo dokaj malo podatkov o samem vojniškem gradu in njihovih lastnikih. Verjetno zato, ker na Tomaževem hribu ni bilo nobenih arheoloških izkopavanj, v Zgodovinskem arhivu Celje ter tudi na zgodovinskem oddelku mariborske škofije pa na svoj prevod še čakajo stari zapisi v gotici in latinščini. Mogoče se bo sedaj lotil kdo tudi prevoda le-teh. Veliko podatkov smo dobile od samih krajanov, ki živijo v neposredni bližini Tomaža in so z njim na kakršenkoli način povezani.

Za realizacijo našega projekta je potrebno veliko dela, a vendar lahko nekaj storimo in predlagamo tudi me. Najprej bi se zavzele za označitev poti. V ta namen smo izdelale tudi možno oznako poti. Poleg tega smo izdelale zloženko s podrobnim opisom poti in zgodovinskih znamenitosti ob njej.

Ker na Ljubečni ni turističnega društva, predlagamo ustanovitev le-tega. Tako bi lahko imeli organizirane pohode na Tomaža in predstavitev omenjenih znamenitosti ob poti. Do takrat bi lahko vodilo vodene pohode ter predstavitev znamenitosti ob poti Turistično društvo Vojnik. Pri vodenju bi jim bile pripravljene pomagati. Turistično društvo bi tudi skrbelo za čiščenje poti.

V okviru zgodovinsko-geografskega krožka bi krožno pot z njenimi znamenitostmi predstavile sošolcem in učiteljem. Ker menimo, da se v današnjem času največ informacij širi po svetovnem spletu, bi v okviru izbirnega predmeta računalniška omrežja izdelale spletno stran, kjer bi predstavile omenjeno pot in znamenitosti.

Gospod Ofentavšek je eden izmed ljudi, ki nam je posredoval največ podatkov. Prav tako je ponudil svojo pomoč in znanje pri uresnitvi projekta. Zato bi učiteljem naše šole predlagale, da priložnosti ne izpuščijo in organizirajo takšne naravoslovne dneve ali delavnice, kjer bi si učenci ogledali njegovo zidnico, stara kmečka orodja ali celo prisostvovali pri stiskanju grozdja. V zimskem času bi lahko v izbi zidanice poslušali zgodbe o življenju in delu kmetov v preteklosti, izdelovali košare iz vrbja, luščili fižol ali delali novoletne okraske.

Na koncu bi učiteljem šole predlagale ustanovitev turističnega krožka, ki ga na naši šoli še ni. S tem bi pripomogli k širjenju promocije šole, ki se ponaša z naslovom najlepša osnovna šola v letu 2003 in k promociji samega kraja.

Idej v naših glavah je še veliko, potrskati moramo samo na prava vrata. Mogoče so to prav vaša.

4 LITERATURA

4.1 PISNI VIRI

- CURK, J., 1966: Topografsko gradivo: prvi del: Sakralni spomeniki na območju občine Celje. Celje, Zavod za spomeniško varstvo Celje.
- ERŽEN, A., 2000: Zgodovina mest: Začelo se je z A: grofje Andeški – s skupno zgodovino na poti v Evropo: publikacija ob mednarodnem simpoziju, Kamnik, 21. – 24. september. Kamnik, Zveza kulturnih organizacij.
- HOSTNIK, R., 1998: Mogočna drevesa Vojnika in Dobrne. Vojnik, Občina Vojnik.
- KOLAR, B., 1997: Vojniški svet v utripu časa: Zbornik ob stoletnici vojniške župnijske cerkve. Vojnik, Turistično društvo Vojnik.
- MLINARIČ, J., 1991: Kartuziji Žiče in Jurklošter: Žička kartuzija: ok. 1160 – 1782: Jurklošterska kartuzija: ok. 1170 – 1595. Maribor: Založba Obzorja.
- MODEST GOILA, L., 1972: Kronika Celjskih grofov. Maribor: Založba Obzorja.
- OTOREPEC, B., 1988: Srednjeveški pečati in grbi mest in trgov na Slovenskem. Ljubljana, Slovenska matica in znanstvenoraziskovalni center SAZU.
- OROŽEN, J., 1971: Zgodovina Celja in okolice: prvi del: Od začetka do leta 1848. Celje, CZC.
- SAVNIK, R., 1976: Krajevni leksikon Slovenije: tretja knjiga: Svet med Savinjskimi Alpami in Sotlo. Ljubljana, Državna založba Slovenije.
- STOPAR, I., 1992: Grajske stavbe v vzhodni Sloveniji: tretja knjiga: Spodnja Savinjska dolina. Ljubljana, Založba Park, Znanstveni tisk.
- VODONČNIK, A., 1996: Občina Vojnik: Simboli in mejniki. Vojnik, Občina Vojnik.
- Atlas Slovenije, 1986: Ljubljana: Mladinska knjiga in Geodetki zavod SR Slovenije.

4.2 USTNI VIRI

- Gospod Franc Ofentavšek, Tomaž nad Vojnikom, 18. oktober 2004, ustni vir.
- Gospod Jože Tanšek, Turistično društvo Vojnik, Vojnik, 21. oktober 2004, ustni vir.
- Gospod Slavko Belak, Arclin, 26. oktober 2004, telefonski pogovor.
- Gospa Romana Fidler, Tomaž nad Vojnikom, 5. november 2004, ustni vir.
- Gospod Jože Kramaršek, Tomaž nad Vojnikom, 7. november 2004, ustni vir.
- Gospa Kos, Arclin, 10. november 2004, telefonski pogovor.
- Gospod Bojan Cvelfar, Zgodovinski arhiv Celje, 11. november 2004, telefonski pogovor.
- Gospa Ilaria Montanar, Škofijski arhiv Maribor, 4. januar 2005, telefonski pogovor.